

แสดงความคิดเห็นสุจริต ไม่ผิดฐานหมิ่นประมาท

พิสิฐ กาญจนะกังคะ¹

อัษฎิศา พริกบุญจันทร์²

¹นิติกรชำนาญการพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

²นิติกรปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

1. ความเบื้องต้น

โครงการวิจัยหรือผลงานทางวิชาการที่มีผู้สร้างสรรค์ร่วมกัน หากผู้สร้างสรรค์ร่วมคนหนึ่งนำโครงการวิจัยหรือผลงานทางวิชาการดังกล่าวมาใช้เป็นผลงานทางวิชาการของตน แม้ชื่อหัวข้อวิจัยจะต่างกัน แต่หากเนื้อหาที่เป็นใจความสำคัญเหมือนกัน ก็อาจเข้าข่ายเป็นการลอกเลียนวรรณกรรมโดยมิชอบ (Plagiarism)

ถ้าผู้สร้างสรรค์ร่วมไปร้องเรียนขอความเป็นธรรมต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงว่าตนเป็นหนึ่งในผู้ก่อหรือทำให้เกิดงานสร้างสรรค์ดังกล่าวด้วย ซึ่งถือเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริตเพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

2. การแสดงความคิดเห็นสุจริต

คดีอาญา : จำเลยทั้งสามร่วมกันกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทโจทก์ร่วมโดยการโฆษณา โดยจำเลยที่ 1 สัมภาษณ์แก่จำเลยที่ 2 แล้วจำเลยที่ 2 นำข้อความที่จำเลยที่ 1 ใส่ความมาเขียนบทความภาษาอังกฤษชื่อ “บททดสอบทางจรรยาบรรณด้านทรัพย์สินทางปัญญา” (A test of intellectual integrity) ลงพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง

โจทก์และโจทก์ร่วมอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 7 พิพากษายืน

โจทก์ร่วมฎีกา

ศาลฎีกา โดยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11118/2558 วินิจฉัยในประเด็นข้อความที่จำเลยที่ 1 เป็นผู้กล่าว ในบทความภาษาอังกฤษที่ลงพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ เป็นการกระทำอันเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์ร่วม โดยการโฆษณาหรือไม่ ว่า ...

เมื่อใจความสำคัญของข้อความที่กล่าวอ้างล้วนเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของโจทก์ร่วม เรื่อง “การสร้างกลยุทธ์แห่งชาติด้านเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย : กรณีศึกษาการผลิตผลไม้ฝรั่งอินทรีย์” รายงานการดำเนินงานวิจัยที่โจทก์ร่วมและจำเลยที่ 1 ร่วมอยู่ในทีมดำเนินงาน และบทความที่โจทก์ร่วมและจำเลยที่ 1 ต่างคนต่างลงพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ รวมทั้งเกี่ยวข้องกับรายงานการดำเนินงาน

ตามโครงการนวัตกรรม เรื่อง “โครงการวิเคราะห์เชิงลึกการผลิตผลไม้ฝรั่งอินทรีย์ตามกรอบยุทธศาสตร์ด้านเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย” ที่บริษัทสวีพี จำกัด เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งงานวรรณกรรมทั้งหกชิ้นดังกล่าวเกี่ยวข้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันหรืออาจถึงขนาดที่กล่าวได้ว่าทับซ้อนกันในเนื้อหาอันเป็นสาระสำคัญได้ ประกอบกับปรากฏตามสรุปผลการสอบสวนข้อเท็จจริงจากรายงานการสอบสวนหาข้อเท็จจริง ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงมีความเห็นว่า ไม่สามารถพิสูจน์ได้อย่างชัดเจนว่าเอกสารทางวิชาการที่จำเลยที่ 1 กล่าวอ้าง เป็นผลงานของจำเลยที่ 1 จริงหรือไม่ แต่คุณสมบัติของโจทก์ร่วมมีการคัดลอกงานวิชาการจากงานเขียนของกลุ่มบุคคลในปริมาณงานที่มาก แม้ว่าโจทก์ร่วมจะอ้างอิงเอกสารบางรายการไว้ในบรรณานุกรมของดุษฎีนิพนธ์ แต่อาจเข้าข่ายเป็นการลอกเลียนวรรณกรรมโดยมิชอบ (Plagiarism) นอกจากนี้ สัญญาว่าจ้างจำเลยที่ 1 ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดุษฎีนิพนธ์ของโจทก์ร่วม ก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงอย่างชัดเจนเกี่ยวกับข้อตกลงเรื่องความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในการทำรายงานการดำเนินโครงการวิจัยและในบทความที่โจทก์ร่วมและจำเลยที่ 1 จัดทำขึ้นรวมทั้งบทความทางวิชาการที่เผยแพร่ต่อเนื่องจากการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ ด้วยข้อเท็จจริงดังกล่าวทั้งหมดข้างต้น ย่อมมีเหตุผลให้จำเลยที่ 1 เชื่อว่าจำเลยที่ 1 เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์ร่วมกับบุคคลอื่นในคณะบุคคลหรือเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ร่วมกันกับหน่วยงานผู้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และในฐานะที่จำเลยที่ 1 เป็นผู้เขียนร่วมในผลงานวิชาการ ย่อมได้รับการปกป้องคุ้มครองในฐานะผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์ จึงมีเหตุผลให้จำเลยที่ 1 เชื่อว่าจำเลยที่ 1 พึงได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิในฐานะผู้เขียนเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดด้วยการร้องเรียนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความเป็นธรรม การแสดงข้อความตามที่ปรากฏในบทความภาษาอังกฤษ จึงถือได้ว่าเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตเพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรมในฐานะที่จำเลยที่ 1 เป็นผู้เขียนร่วมในรายงานการดำเนินโครงการวิจัยและบทความที่จำเลยที่ 1 เชื่อว่าโจทก์ร่วมได้ทำซ้ำหรือดัดแปลงข้อความอันเป็นสาระสำคัญดังกล่าวของผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดโดยมิได้บอกกล่าวหรือขออนุญาตผู้สร้างสรรค์ร่วมกันหรือผู้เขียนร่วม หรือผู้มีลิขสิทธิ์ในผลงานนั้นครบถ้วนทุกคน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 (1) [1] การกระทำของจำเลยที่ 1

ดังกล่าวย่อมไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 [2] ประกอบมาตรา 326 [3]

3. บทสรุป

ผู้สร้างสรรค์ร่วมในงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์ จะได้รับการปกป้องคุ้มครองในฐานะผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ การแสดงข้อความในบทความที่ลงพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ อ้างว่าผู้อื่นได้ทำซ้ำหรือตัดแปลงข้อความอันเป็นสาระสำคัญของผลงานสร้างสรรค์โดยมิได้บอกกล่าวหรือขออนุญาตผู้สร้างสรรค์ร่วม แม้ผู้อื่นใช้ชื่อเรื่องไม่เหมือนกัน แต่หากเนื้อหาที่เป็นใจความสำคัญเหมือนกัน เมื่อมิได้บอกกล่าวหรือขออนุญาตผู้สร้างสรรค์ร่วม ย่อมเป็นเหตุให้ผู้สร้างสรรค์ร่วมทางสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองในฐานะผู้สร้างสรรค์งานคนหนึ่ง เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตเพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามครรองธรรม ไม่มี ความผิดฐานหมิ่นประมาท

เอกสารอ้างอิง

[1] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 บัญญัติว่า “ผู้ใดแสดงความ คิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต

(1) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตน ตามคลองธรรม

ฯลฯ

ฯลฯ

ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท”

[2] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 บัญญัติว่า “ถ้าความผิดฐานหมิ่น ประมาทได้กระทำให้โดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ แผ่นเสียง หรือ สิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท”

[3] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 บัญญัติว่า “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือ ถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่ เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”